

13. CELOSTÁTNÍ KONFERENCE BIOLOGICKÉ PSYCHIATRIE, LUHAČOVICE 6.–9. ČERVNA 2007

Psychiat. pro Praxi; 2007; 4: 186

Letošní konference biologické psychiatrie v Luhačovicích se zúčastnilo 550 psychiatrů a 150 zástupců farmaceutických firem. Konferenci předsedal MUDr. RNDr. Jan Sikora, CSc., prezident Společnosti biologické psychiatrie. Ozdobou slavnostního zahájení bylo vystoupení tanečního souboru Flamenco. První úvodní přednášku pronesl současný prezident Světové federace společností biologické psychiatrie (WFSBP) profesor Kasper z Vídně. Přednášející podtrhl nutnost integrace poznatků biologické psychiatrie do běžné klinické praxe, jinak by tyto poznatky ztratily smysl. I když současný výzkum akcentuje genetické faktory v etiopatogenezi duševních poruch, význam nepříznivých životních událostí nelze opomíjet. Následně profesor Flegl z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze hovořil o moderní evoluční biologii. Objasnil „teorii zamrzlé plasticity“ publikovanou v roce 1998 – pohlavně se rozmnožující biologické druhy mohou evolučně odpovídat na selekční tlaky pouze na počátku svého trvání (1–2% doby trvání druhu), kdy jsou geneticky uniformní. Poté se v genofondu nahromadí polymorfizmy a mutace, evoluční plasticita se změní na elasticitu (po pomnutí selekčního tlaku se vlastnosti druhu vracejí k výchozímu stavu) a posléze evolučně zamrzlý druh neschopný adaptace vymře.

Ve firemním sympoziu Eli Lilly profesor Hrdlička a profesorky Drtílková a Malá shrnuli současné poznatky o hyperkinetické poruše (ADHD) a možnostech léčby. Je potěšující, že v České republice byl letos na jaře registrován nový preparát k terapii ADHD – atomoxetin. Lék působí kontinuálně po dobu 24 hodin denně, pokrývá celé psychopatologické spektrum ADHD (poruchu pozornosti, hyperaktivitu, impulzivitu), nevykazuje „on-off“ efekt a je účinný také u komorbidní úzkosti a tiků. Terapeutický účinek se stabilizuje během čtyř až šesti týdnů.

Jedním z vrcholů konference byla přednáška profesora Švestky na téma „Antipsychotika druhé generace a metabolický syndrom“. Profesor Švestka zpochybnil koncepci metabolického syndromu a poukázal na celou řadu metodických nedostatků, například konsenzuální stanovení jednotlivých kritérií a absenci jejich vztahu ke skutečným tělesným chorobám (hypertenze, obezita). V diskuzi zazněly argumenty, že před několika desítkami let duševně nemocní po klopapinu nepřibírali tolik jako v současnosti a aktuální nepříznivý metabolický stav psychiatrických pacientů je dán spíše celkovým metabolickým vývojem lidské populace než nežádoucí

mi účinky antipsychotik. Ve stejném sympoziu České neuropsychofarmakologické společnosti (ČNPS) profesor Libiger popisoval Evropskou studii léčby prvních epizod schizofrenie (EUFEST), která probíhala také na Psychiatrické klinice v Hradci Králové. Observace průběhu terapie psychóz v podmínkách skutečné klinické praxe se nyní jeví jako vhodnější než krátkodobé zaslepené zkoušení psychofarmak u výlučně podskupiny nemocných. Docent Mohr zmínil některé „přehlížené“ nežádoucí účinky antipsychotik, například sexuologické.

Profesor Zvolský se ve sdělení „Genetika a vývoj“ zamýšlel nad tím, proč se nedaří replikace výsledků genetických studií v psychiatrii. Jako hlavní důvody uvedl příliš malé soubory pacientů, špatnou metodu výzkumu a spěšné publikace k zajištění priority. Dalším problémem je, že psychiatrické příznaky jsou spíše kvantitativní než kvalitativní. Doménou genetického výzkumu jsou právě znaky kvalitativní, jak ukázal již Mendel na svých pokusech s hrachem. Budoucnost psychiatrické genetiky vidí profesor Zvolský v jejím spojení s funkčními zobrazovacími metodami mozku, informatikou a statistikou. Vysoce kvalitní výsledky vlastního výzkumu genetických podkladů hyperkinetické poruchy (kandidátní geny DRD4, DAT, DRD5, DBH, 5-HTT, HTR1B a SNAP25) prezentovali docent Paclt a doktorka Kopečková.

Sympozium Společnosti pro biologickou psychiatrii „Proč jsme závislí?“ bylo zaměřeno na biologické i psychologické faktory při vývoji závislosti na návykových látkách. Zatímco na začátku této duševní poruchy hrají podstatnou roli faktory psychopatologické a sociální, při vyvinuté závislosti se uplatňují více faktory biologické (bažení, tolerance, senzitivita, odvykací stav). Terapeutické postupy by měly zohledňovat nálezy na úrovni molekulární i behaviorální. Dlouhodobý terapeutický vztah a podávání psychofarmak, převážně antidepresiv, zlepšují výsledky léčby dle Sikory a Novotné.

Jedno ze sympozií Psychiatrického centra Praha se týkalo modelů psychóz – „Od laboratorního potkana ke zdravým dobrovolníkům“. Docent Horáček popsal model schizofrenie u zdravých dobrovolníků navozený subanestetickou dávkou ketaminu. Na jeho sdělení navázal doktor Brunovský, který hovořil o změnách EEG koherence po podání uvedeného anestetika.

Aktivní byli rovněž další autoři přednášek z Hradce Králové kromě již zmíněného profesora Libiger. Doktor Masopust uvedl, že poškození ko-

gnitivních funkcí u spinocerebelární ataxie typu 2, zejména pozornosti a exekutivních funkcí, je spojeno s nedostatečnou perfúzí v levé frontální oblasti mozku a také v mozečku dle SPECT. To svědčí o skutečnosti, že mozeček je spojen se zpracováním kognitivních informací. Doktor Hons se zabýval možností predikce odpovědi schizofrenie na léčbu pomocí stanovení hladiny D-serinu v krevním séru, která je markerem glutamatergí dysfunkce. Do vlastního klinického hodnocení doposud zahrnul 39 nemocných. Docent Hosák shrnul výsledky vlastního pětiletého výzkumu polymorfizmu Val158Met genu pro COMT u závislých na metamfetaminu, kdy čtyři z osmi článků byly přijaty k publikaci v mezinárodním časopise s impakt faktorem, zbývající pak v domácích recenzovaných časopisech. Uvedený polymorfismus souvisí například s osobnostními rysy pervitinistů nebo schopností pacientů abstinovat po ústavní odvykací léčbě.

Čtyři neurochemická sympozia, na jejichž přípravě se organizačně podílel profesor Mourek, pojednávala například o potenciálním významu neuronové syntázy oxidu dusnatého (nNOS), oxidu dusnatého (NO), hořčíkem stimulované ATPázy, lipidových peroxidací, bradykininu nebo neuron-specifické enolázy ve fyziologii a patofyziologii mozku pokusných zvířat i člověka.

Pro omezený rozsah této zprávy není možno zmínit řadu dalších hodnotných příspěvků autorů z České republiky i zahraničí (sympozia o sebe-poškozování, infekčních onemocněních ve vztahu k psychickým poruchám, konektivité mozku, neurobiologii paměti, neuropatologii, cholesterolu u Alzheimerovy choroby aj.), jejich souhrny však byly uveřejněny v letošním Supplementu 2 časopisu Psychiatrie. Je vhodné upozornit, že zájemci o biologickou psychiatrii nemusí čekat celé dva roky na další konferenci v Luhačovicích. Byla jim určena také například 1. konference o biologické psychiatrii v Piešťanech (20.–23. června 2007), sympozium Společnosti biologické psychiatrie je plánováno rovněž na konferenci ČNPS v Lázních Jeseník v lednu 2008. Na jaře 2008 se můžeme těšit na další tradiční sympozium Společnosti biologické psychiatrie v Jihlavě.

doc. MUDr. Ladislav Hosák, Ph.D.
Psychiatrická klinika LF UK a FN
Sokolská 581, 500 05 Hradec Králové
e-mail: hosak@lfhk.cuni.cz